

Kázání kardinála Dominika Duky při oslavě 7. výročí zvolení Jeho Svatosti papeže Benedikta XVI.

Katedrála sv. Víta, 27. červen 2012

Vaše Excellence, bratři a sestry, přátelé, vážení hosté, v letošním roce si připomínáme sedm let působení Benedikta XVI. v jeho úřadě římského biskupa na Petrově stolci, tedy v papežském úřadě, a současně jsme 16. dubna oslavovali jeho 85. narozeniny. Myslím, že je potřebné si uvědomit, že současný papež patří ke generaci, která se zrodila ve světě, který vyrostl na troskách *belle époque* a na bojištích druhé světové války. Do prachu země padly císařské a královské koruny. Starý kontinent se otrásl v základech a vláda z Boží milosti skončila. Na její místo nastoupili ti, kteří věděli, že bez Boha, mají-li se udržet totálně rozpadlé státní útvary, musí nastoupit nové autority. Když ne ve jménu Boží milosti, tak ve jménu člověka, který bude zbožštěn. Fašismus, komunismus, nacismus přinášejí svá řešení. Demagogové využívají nových médií, ale nejen že oslovovali, ale přímo fascinovali masy: mladé, inteligenci i umělce. To je doba dětství a mládí Svatého otce Benedikta XVI., Josefa Ratzingera z bavorského Marktlu. Nejprve pokus o rudou diktaturu v Mnichově, poté Hitlerův nezdařilý puč v Mnichově a nakonec vítězství ve volbách a nástup vládce do říšského kancléřství v Berlíně. Církev a víra se zdály bezbrannými a neúspěšnými. Do roku 1942, tj. do Stalingradu a el-Amejnu, se zdálo, že nic nezabrání nacistické mašinérii. Pak přichází zlom, totální pád tisícileté říše. Avšak vítězství spojenců netrvalo dlouho. Evropa vyměnila dávla za Belzebuba. Převážná část Evropy se ocitá pod vládou komunistické tyranie a Hitlera vystřídal J. V. Stalin. A zase masy vítaly nástup nové diktatury. Mladí, inteligence, umělci tleskali. Jen tak můžeme porozumět předmluvě k vydání přednášek *Úvodu do křesťanství* mladého profesora Josefa Ratzingera z roku 1968.

Teolog v roli klauna, který prosí o pomoc při požáru cirkusu, je přijímán společností „zlatých šedesátých let“ jako šašek, který přichází originálně bavit společnost. Cirkus shoří a od něho chytne celá ves. Myslím, že tento text jako by ilustroval 20. století. Varování předchůdců Benedikta XVI: především encykliky proti komunismu, fašismu a nacismu Pia XI., který odmítl uznat mnichovský diktát, jsou mementem i dnes.

Důležitým momentem současného pontifikátu je přijetí papeže ze strany mládeže. O tom svědčí jak Kolín nad Rýnem, tak Madrid. Mladí sami uznávají, že je papež nutí především přemýšlet. Řezenská přednáška, tolik diskutovaná, otevřela papeži dveře univerzit ale i politického světa, který si uvědomuje nutnost kritického přístupu k současnému vývoji a dění. Musíme však také jistě připomenout, že již první dekáda 21. století jako by znovu přinesla rozčarování ze svobody a ukázala slabost a neschopnost, jak řešit naléhavé úkoly, které přinášejí nové technologie, migrace a globalizace. Podstata demokracie je podkopávána morální erozí hédonismu a dramatický demografický pokles rozvrací sociální a generační soudržnost. Kácí se opory státu: školství, policie, armáda, bankovní systém, bezpečnostní služby. A stát, často sám předlužený, je v područí zájmu klientelistických kruhů. V této situaci roste i boj proti všem a nevyhne se ani samotné církvi, která díky Janu Pavlu II. měla gloriolu útočiště člověka, jeho práv i svobod. V tomto Bábelu idejí a morálních hodnot či bez hodnot, kdy je v postmoderně obětován zdravý lidský rozum na úkor subjektivistických pohledů a zájmů, vyrůstá pro nového papeže i problém víry v církvi na rozličných rovinách. Prvním případem je kauza arcibiskupa Milinga, zčásti tragikomická. Ale jak ukazuje Greg Watts, papež tuší mnohem větší nebezpečí. Problém rozpadlé rodiny není jen problémem

eticko-sociálně-ekonomickým, ale přináší v plné nahotě fenomén zneužívaného a týraného dítěte. Krizí zasažená církev, oslabená sexuální vlnou 60. let není uchráněna tohoto problému. Nevyhnula se ani kléru. Jak můžete konstatovat v ohnisku skandalizace v USA, jedná se o méně jak o 1 % kněží, ne více. Profesor Philip Jenkins, nekatolík z Pensylvánské univerzity, popsal pravdivě tuto situaci, která má svůj základ v rozpadu rodiny, v neúplných rodinách. A není tedy hlavním problémem římskokatolické církve či papeže. Tato skandalizace oběhla celý svět. Papež, pancéřový kardinál, obstál. Nerezignoval, ale rozhodnými kroky zasáhl i proti nešvarům v samotné církvi. Velká celosvětová církev s více jak jednou miliardou věřících je multikulturním společenstvím s řadou problémů, ale také společenstvím rašícího života. Nejsme již převážně evropskou církví. Papež sám sebe vidí jako pokorného dělníka na vinici Páně. Chybí-li odvaha prořezávat, vyrostou jen listy. V této situaci sahá k odkazu Jana Pavla II. pro 21. století. *Fides et ratio*, víra a rozum, jsou cestou z bludného kruhu. Skepse, dítě našeho kontinentu, přestala být metodou, ale stala se modlou, která nás začarovala do bludného kruhu. Není-li žádná pravda, tak ani popírání pravdy není pravdou. Víra, důvěra je nutný předpoklad, jak v přirozeném, tak náboženském životě. Žít bez víry pak znamená ocitnout se v jakémsi nihilistickém rozpoložení. Greg Watts upozorňuje, že papež, podobně jako Timothy Radcliff, a já dodávám i jako prof. Petr Piřha, hovoří o církvi jako o komunitách poutníků, což prozrazuje symbolika mušle na jeho ornátech a mitře od okamžiku nastoupení do Říma. Být křesťanem neznamena žít v izolaci, ale být ve společenství s ostatními poutníky. Papež napsal: „Církev prvních tří století byla malou církví a přitom nebyla žádnou sektářskou společností. Přesně naopak, neschovala se za nějaký útes, ale spíše vnímala svou odpovědnost za chudé, nemocné, za všechny lidi. Všichni, kdo hledali jednoho Boha, kdo hledali naději, v ní našli své místo. Nemám tedy nic proti těm, kteří za celý rok do kostela nepřijdou, ale přijdou alespoň na štědrý večer nebo na Silvestra, protože to je také způsob přináležitosti k posvátnu, ke světlu. Musí tu být různé podoby účasti a spolupráce; církev musí být vnitřně otevřená“. Nezdá se vám, že církev vede muž, z něhož by se nakonec mohl stát jeden z nejradikálnějších a nejpodnětějších papežů vůbec? Vstoupili jsme do nového benediktinského věku – stěhování národů a on nás zve všechny, abychom vstoupili do nádvoří chrámu, do nádvoří národů. Amen.